

Sammelband 09

Index locorum in hoc volumine
explicatorum

- nr. 29 Ps. LXXXIV.
4. Math. II. 17. 18.
38 Luc. I. 78.
10 Act. XIII. 32. 33.
20 Ep. V. 23.
18 Gal. I. 24.
11 Col. II. 14. 15.
23 Eph. XIII. 2.
36 1 Petr. III. 18.
38 2 Petr. I. 19.
6 Iud. 9.
38 Apoc. XXII. 16.

- 1 Contra de naturalismo rom. ecci.
- 2 Historia quæstionis quæ est maxime in regno coelorum
- 3 Contra de resurrectione carnis Christi. Diversis respectibus spiritibus
- 4 Historia & doctrina de Joh. Sabatis ad Matth. II. 11. 16
- 5 De natali die Christi perabolis
- 6 De certamine inter Michaelem archangelum et diabolum de corpore Nisi, ad Jud. 9
- 7 Tractatus N. oratio de humana Christi generatione
- 8 De agro Dei, qui totius peccata mundi
- 9 vidi: N. 5
- 10 De resurrectione sibi Christi demonstrata ex generatione filii Ad. XII. 32. 33.
- 11 De sibi Christo spiritus infernales triumphante ad Col. II. 14. 15 Laizon.
- 12 De pace in terra ex adventu Christi
- 13 De hominibus. Cappadoc. Domusid.
- 14 De operationibus gratiæ
- 15 Kipping animadversiones in demonologiam quælibet
- 16 De vestigiis perplexis doctrinæ de hominum mediocritate, apud veteres gentes, sibi Christoph.
- 17 De ecclesia sancta Opportunus
- 18 De reliquiis affectionum Christi. Idem: 1. 34
- 19 De salutis essentia pluriformem, et theologiamena
- 20 De differentia sibi pentecostis veteris et recentis, corrupti:
- + 21 Historia de Michael archangelo, eius apparitionibus, festis et cultu in monte Gagano,
- 22 Annus Dei præterit.
- 23 De divinitate humanam heripitibus. Wernsdorf ad Cor. XIII. 2.
- 24 De visione Dei ante resurrectionem carnis
- 25 Christus pacifer. Wernsdorf.
- 26 De Novo Platone philosophia ante Laizon. Domusid.
- 27 De Dio imperatore. Wernsdorf.
- 28 Contra de Historia ecclesie Christi quinquagesimali
- 29 Operationibus philologice in Ps. 84. Laizon.
- 30 Secundum de veritate resurrectionis sibi Christi.
- 31 De sup. s. non connovente ad opus sedentibus
- 32 De scriptura ecclesie circa orationem dominicam.
- 33 De iustificatione Christi per spiritum
- 34 De momento sibi et chronis: ad septimum natus natalis Christi diem.
- 35 De uno ex trinitate resp. sibi. Chabert
- 36 De spiritibus in Christo. ad Petr. III. 16.
- 37 De simplicitate Christi.
- 38 Wernsdorf de Christo phloga hero nostro. ad Luc. 1. 78. 2 Petr. 1. 9. Apoc. XXII. 16.
- 39 Laizon de obsequio diaboli corporibus piis deurgata
- 40 De sup. s. De digito.

ad Eph. 1. 23.

+ No. 20 sequitur Laizon progre de Christo sui corporis saluatore. Uero. 161. 21

RESURRECTIO
CARNIS CHRISTI

ADVERSUS

RESURRECTIONEM SPIRITVS

A NVPERO SCRIPTORE

FICTAM VINDICATVR

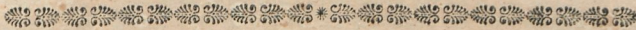
PROGRAMMATE

FESTO PASCHATOS

ANNI MDCCC

IN ACADEMIA IVLIA CAROLINA

P. P.

HELMSTADII

EX OFFICINA SCHNORRIANA.

OTTO SEBASTIAN
CHRISTIAN
KUNST- u. ANTIQV. KUNSTL. KUNSTL. KUNSTL.

P R O R E C T O R
 A C A D E M I A E I V L I A E C A R O L I N A E
 I O A N N E S E R N E S T V S S C H V B E R T
 V N A C V M S E N A T V
 S . P . D .
 C I V I B V S A C A D E M I C I S .

nigenitum DEi filium, postquam dolorosa & cruenta morte humani generis redemptionem obsignauerat, resuscitatum esse post triduum a mortuis, veritas est tot testimoniis, tot argumentis, totque plausibus populorum firmata, vt longe infra hominis christiani dignitatem sit, nouas demonstrationes maioremque huius rei certitudinem desiderare. Ast quo magis gloriosae illius resurrectionis pia & salutaris recordatio fidem nostram alit, & quo euidentius ea religionis, quam ipse Sapientissimus Iesus nobis tradidit, sanctitatem, praestantiam, & veritatem testatur, eo virulentius eam Satanas aggressus est, multosque empaectas omni tempore excitauit, vt veritatem hanc labefactarent, dubiam redderent, &, si possent, penitus ex animis hominum tollerent. Inter tot agmina profanorum hominum, qui infelix ingenium hac impietate exercuerunt, caput suum inprimis hisce diebus extulit IOANNES CHRISTIANVS EDELMAN, homo, quo audaciorem & impudentiorem nulla vidit aetas, & quem omnis secura posteritas iusto horrore detestabitur. Is ne quid intactum relinqueret, quod nos religiose veneramus, suis quoque commentis fidem resurrectionis Christi impugnauit. Quorum etsi pleraque iam multoties dicta & refutata sunt ab

aliis, non parum tamen utilitatis nos rei christianae praestituros esse confidimus, si sententias auctoris huius de resurrectione Christi, earumque argumenta, aut breuiter perstrinxerimus, aut, ubi opus fuerit, illorum vanitatem demonstrauerimus.

Vt itaque hoc munere rite perfungamur, praemittenda sunt ea, quae ab auctore nostro neuiquam negantur, scilicet 1. Christum, antequam morti tradebatur, resurrectionem suam praedixisse; 2. eum in cruce vere interfectum, & 3. postea sepultum, imo & in sepulchro publica auctoritate obsignato custoditum esse a milite praesidiario; 4. nihilo tamen minus tertia post die fores sepulchri fractas, milites in fugam conuersos, & corpus Christi in ipso sepulchro non amplius visum aut repertum esse; atque 5. hunc euentum, vna cum praedictione Christi, effecisse, vt multi resurrectionem corporis occisi credere inciperent, eamque persuasionem vterius multorum animos occupasse. Tantum vero, his licet praesuppositis, abesse putat aduersarius, vt resurrectio, qualis in orbe christiano creditur, hinc confici posset, vt potius haec omnia aequis rerum arbitris longe aliud quid persuadeant. *Christus nimirum, inquit, resurrexit a mortuis, non resurrectione carnis, sed spiritus.* Spiritus vero resurrectionem putat ipsam corporis mortem esse. Quemadmodum enim anima a corpore morte naturali separatur, ita hac separatione Spiritum a morte, h. e. a corpore liberatum esse docet, & hanc liberationem Christi resurrectionem fuisse arbitrat. (a) Itaque haec eius est opinio: *Christum vere mortuum esse; hac morte separatam esse animam a corpore; & hanc separationem in scriptura dici resurrectionem eius ex morte vel a mortuis, corpus vero in terra reconditum ibidemque corruptum nunquam resuscitatum, & animae reditum esse; hinc & Christum post mortem suam discipulis haud quaquam apparuisse.*

Verum

(a) Vid. EDELMANNI Glaubensbekenntnis art. 9. p. 190. & p. 201.

Verum hic multa se statim offerunt, quae nouae huius sententiae falsitatem & inconuenientiam euidentissime demonstrant. Namque scriptura & resurrectionem Christi ab eius morte semper distinguit, & illam tertia post mortem die sequutam esse testatur, & resuscitationem hanc tanquam singulare opus diuinae omnipotentiae, & veritatis doctrinae Christi documentum praedicat: quae vero omnia auctor hypothese sua temerario ausu tollit. Praeter haec multa alia contra opinionem hanc vrgeri possent. Sed quid opus est longa disputatione, cum nemo facile in eam ingressurus sit, nisi argumentis trahatur, aut in se validis, aut certe ad speciem compositis. His equidem auctor se satis instructum esse putat. At verò iam videbimus, vanam hanc eius esse persuasionem. Id enim nobis praecipue datum esse arbitramur, vt argumenta, quibus ille hypothese suam communire tentauit, nunc destruiamus.

Si ea, quae auctor prolixè & pro more suo confuse disputauit, in ordinem redigere velimus, ad duas classes ea reuocari oportet. Primum enim argumenta exhibet, quibus opinio ipsa, carnem Christi resuscitam non esse, directe firmari debuit. Tunc vero & multa differit, quae eo tendunt, vt haec hypothesis concilietur cum circumstantiis, ab ipso auctore concessis, quae resurrectionem carnis Christi testari videntur. Ad prius argumentorum genus primum refero falsam interpretationem oraculi petri 1. Ep. III. 28. quo resurrectionem carnis haud obscure negari putat. Hic enim Apostolus inquit: *Christus mortificatus est carne, & uiuificatus spiritu*; quae verba sic accipienda esse censet: *Caro Christi mortificata est in cruce, spiritus vero seu anima illius, egressa e corpore, hoc ipso resurrexit a mortuis*. Maius huic argumento robur addere putat dignitatem personae, cuius haec sunt verba, & defectum testimonii, quo hic princeps Apostolorum carnis resurrectionem vnquam asseruisset. His armis instructus longa oratione contra resurrectionem Christi

disputat. Petrus, inquit, magnus ille Apostolorum princeps, qui perpetuus erat Christi comes, nunquam testatus est, carnem eius mortificatam & in sepulchro reconditam resurrexisse; sed potius, oblata de resurrectione Christi differendi occasione, hanc Spiritus resurrectionem fuisse, disertis verbis docet; Quis ergo sibi persuadeat, corpus Christi occisum & crucifixum postea resuscitatum esse a mortuis?

Ad haec vero omnia nos respondemus, 1. Petrum quidem resurrectionis Christi testem fide dignissimum & nemine inferiorem esse, sed 2. auctorem nostrum vehementer falli, quando negat, hunc Apostolum resurrectionem Christi corporalem nunquam docuisse. Nam si acta apostolorum unquam euoluisset, multis locis *e. g. cap. II. 32. III. 15. IV. 10. 33. X. 41.* & alibi haud dubie obseruasset, neminem eo saepius, solemnius, & confidentius resurrectionem carnis Christi praedicasse. Quanta igitur est impudentia, his locis insuper habitis, quasi non extarent in scriptura, ad unicum locum in Epistola Petri prouocare, & tam praefraete contra omnem experientiam negare, Apostolum hunc de resurrectione carnis unquam loquutum esse! 3. Nouum est auctoris separationem animae a corpore. Nam si *ἠ. πνεύματι* h. l. eam partem Christi denotaret, quam Petrus uiuificatam esse inquit, & si per hunc spiritum anima Christi intelligi deberet, ea procul dubio mortua fuit, antequam Christus crucifigeretur, & per corporis mortem in vitam reuocata est. Haec autem animae mors, & haec eius resuscitatio ex morte ne fingi quidem potest. Nam sanctissima Christi anima nec physice nec moraliter nec vlllo alio respectu mortem unquam passa fuit. Taceo, eam Christi partem tantum uiuificari potuisse, quae mortificata erat, & quam corpus Christi fuisse, certo scimus. Sique obiiceret, separationem animae a corpore recte dici resurrectionem ex morte, quia corpus, ex quo anima tunc egreditur, vere est res mortua, quam tropice & ipsam

ipsam mortem appellare licet; equidem haud improbarem tropum, quo mors naturalis ex causa modo memorata diceretur *egressus animae ex morte*, sed eadem haec mors minime dici posset *ζωοπότης πνεύματος*, qua tamen voce Petrus citato loco vitur. Sunt enim diuersissima, egredi e re mortua, & viuificari. Quae cum ita se habeant, 2. manifestum est, Spiritum, quo Christus viuificatus esse dicitur, non denotare *Subiectum*, sed *Causam efficientem resurrectionis*; & hinc verba Apostoli sic intelligi oportere: *Mortificatus est secundum carnem, & iterum viuificatus per Spiritum*. Ex quo ulterius sequitur, 3. Spiritum hunc, cuius efficacia Christus in cruce mortuus vitam recuperauit, esse *aeternam eius diuinitatem*, ideoque hanc esse mentem diuini Scriptoris: *Christus quidem mortuus est, sed tantum quoad humanam naturam; diuina enim morti succumbere haud potuit; imo potius & ipsam corporis mortem sustulit, vitamque corpori crucifixo tertia post die reddidit*.

Quae quidem interpretatio cum caput totius disputationis tangat, & alia auctoris nostri commenta destruat, vberius nunc adstruenda & confirmanda erit. Neque rationes nobis defunt, sensum, quem nunc exhibuimus, demonstrandi, quamuis hic locus multis difficultatibus prematur, tantumque crucem fixerit Patribus Ecclesiae, vt de eo nihil certi definire ausi fuerint. (b) Nam i. obseruari oportet, inter tot significatus vocis *πνεύμα*, quos diligenter collegerunt Scripturarum interpretes, (c) eum, quem indicauimus, non potest esse. Inprimis vero *Spiritus Diuinitatem Christi* denotat, quoties textus de eo agit, & Spiritus carni opponitur. Exempla huius rei clariora extant *Io. VI. 63. Rom. I. 3. 4. Ebr. IX, 14*. Itaque non iniusta erit verborum in peregrinos signi-

(b) Vid. S. AVGVSTINVS in Epist. ad Euodium, quae est CLXIV. in Edit. Ord. Bened. Tom. II. p. 537. seq.

(c) Vid. MATTHIAS FLACIVS in Clauis Script. sub voce Spiritus P. I. p. 1186.

significatus detorsio, si per *Spiritum* intelligamus *diuinam Christi naturam*. 2. Meminerimus, hunc ipsum *Spiritum*, de quo Petrus loquitur, esse *causam efficientem, qua mortificata caro in vitam iterum reuocata est*. Hanc vero resuscitationem ex mortuis opus non animae humanae, sed diuinæ omnipotentiae esse, & ipsa rei natura & scriptura passim testatur. Et quanquam omnipotentia illa est aeterna Patris vis & efficacia, *Rom. VI. 4. Eph. I. 20.* nihilo tamen minus simul filii ipsius potentia esse merito creditur, qua se ipsum resuscitando demonstrauit, se esse DEi filium, vt Apostolus *Rom. I. 4.* inquit. Nam per eundem *Spiritum*, quo viuificatus est, Christus abiens praedicauit spiritibus in custodia. *1. Petr. III. 19.* Quare dubitari haud potest, quia Sanctus Apostolus omnipotentem Christi naturam, h. e. eius veram Diuinitatem hoc vocabulo designauerit. Accedit 3. *Spiritum illum*, quo Christus viuificatus est, eam Christi naturam esse, qua ipse infelici hominum multitudini, quae diluuiio debebatur, temporibus Noae poenitentiam praedicauit. *1. Petr. III. 19. 20.* Equidem trita & vulgaris est opinio, localem Christi descensum ad inferos hoc loco describi, eosque *Spiritum*, quibus Christus praedicaesse dicitur, esse animas damnatorum in inferno. (d) Quod vero cum aliis minus placeret, τὰ ἐν Φολακῇ πνεύματα putarunt esse *Spiritum*, non carcere detentos, sed *excubias agentes*, quamuis & hic in varias iterum sententias abeant interpretes. Sunt enim, qui hos *Spiritum* excubias agentes esse putant angelos, hominum custodes, vt Pf. XCI. ii. vocantur. (e) Atque hi verba Apostoli ita nobis exponunt: Diuina Christi natura homines antediluvianos ad poenitentiam vocauit, vna cum angelis; qui monere Noachum, vt eos ad sanioiorem mentem vocaret. Id enim vsitarum in Scripturis esse inquit, vt,

(d) Vid. IOANNES PEARSONIVS in *Expof. Symb. Apost. Art. V.* p. 406.

(e) Haec est opinio IOANNIS CLERICI in notis ad HAMMONDI *Nou. Test. ad h. l.*

quotiescunque DEus inter homines quicquam acturus est, describatur descendens de coelo, cinctus angelorum satellitiis. Aliis vero hi Spiritus in specula constituti sunt animae piorum ad spem promissae salutis intentae, eamque quasi eminus considerantes. (f) Verum nos his opinionum diuortis minime perturbamur. Verba Sancti Apostoli ipsa intuentes, quae sic se habent: *Ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν Φυλακῇ πνεύμασι πορευθεῖς ἐκήρυξεν ἀπειθήσασί ποτε, ὅτι ἀπαξ ἐδέχετο ἡ τῆ Θεῶ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κ. τ. λ.* haec, inquam, verba intuentes, eorumque naturalem ordinem & significatum sequentes, in loco hoc obscuriore, ut quibusdam visus est, sensum facillimum & maxime perspicuum inuenimus. Id enim sibi vult diuinus Scriptor: *Christus iuxta eundem Spiritum, quo viuificatus est, iam olim praedicauit illis Spiritibus, qui hodie sunt in custodia, & qui tunc temporis credere volebant, cum insignis DEi longanimitas eorum poenitentiam expectaret, quos ad eam Noa, praeco iustitiae, diuino instinctu excitatus, tot annorum decursu vocauerat.* (g) Tanta igitur verborum claritate illustratus quis non videt, Spiritum hunc, quo optimus Saluator viuificatus esse dicitur, minime illius animam, a corpore per violentam mortem separatam, sed longe sublimiorem, qua gaudebat, naturam fuisse, quae non solum iam tempore antediluuiano extitit, sed cuius etiam erat, poscere & expectare ab hominibus poenitentiam?

Destructo igitur hoc fundamento principali, in quo nouae sapientiae conditor omnem fiduciam collocauerat, nunc progrediamur ad reliqua, quibus vero, cum erita sint, & ab aliis iam occupata, haud diu immorabimur. *Si Christus secundum carnem resurrexisset, disputat vterius, non tam amicis & discipulis, hominibus hac in re valde suspectis, quam Iudaeis, Pharisaeis & Sacerdotibus, & denique ipsis Romanis viuis*
 B appa-

(f) Vid. IOANNES CALVINVS in Comment. Ep. I. Petri ad h. l. p. 37.

(g) Plura erudite in hunc locum disputata legi possunt apud THEODO-
 RVM ANTONIDEM in Expositione Ep. I. Petri ad h. l. p. 318. seqq.

apparuisse. Quod vero cum factum non sit, nugae sunt & fabulae, quae de hac resurrectione nobis narrantur. (h) Eodem profus argumento accerrimus christiani nominis hostis, CELSVS, philosophus gentilis, resurrectionis Christi veritatem iam ante multa secula impugnavit. (i) Pressit huius vestigia Atheorum hodie princeps & coriphaeus, BENEDICTVS DE SPINOZA, qui ex eadem causa, quod Christus non apparuerit senatui iudaico, aut Pilato, aut cuiquam infidelium, resurrectionem eius negavit, eamque allegorice & spiritualiter accipiendam esse censuit. (k) Et ex hoc fonte suam impietatem hausit EDELMANNVS. Ast diu iam fracta sunt haec infidelium arma a tot veritatis confessoribus. Quare cum opus non sit, disputationem toties repetitam nunc denuo renouare, eos, qui contra hanc obiectionem animum firmare cupiunt, ad alios Scriptores reuicimus. (l)

Tertium argumentum, quod veritati resurrectionis Christi opposuit, petitum est *ex rei impossibilitate*. Et sane hoc omnium foret validissimum, si, quod supponit auctor, certo sibi constaret, nimirum, restitutionem corporis defuncti eiusque redunionem cum anima impossibilem esse. Disputatum est ea de re alibi. Nec contemnendae sunt rationes, quibus resurrectionis possibilitatem Philosophus, si naturae vires ingenue explorare velit, adstruere potest. (m) Sed audiamus, quomodo eam impugnatum iuerit aduersarius. Vnicum in re tanti momenti sufficere arbitratus est argumentum, idque nullis rationibus corroboratum. Accipiat huius

(h) Vid. EDELMANNI Glaubensbekenntnis. p. 192.

(i) Vid. ORIGENES de Ver. Rel. Christ. contra CELSVM Lib. II. §. 9. ex vers. Mosh.

(k) Vid. BEN. DE SPINOZA in Ep. 23. p. 454.

(l) Instar omnium legi meretur HVMFREDVS DITTON in Lib. de Ver. Rel. Christ. Part. III. cap. X. sect. 3. seqq. p. 420. seq.

(m) Vid. B. IO. FECHTIVS in Noct. Christ. Exerc. XI. de Resurrect. Carnis §. 8. seqq. p. 900. seqq. & Medit. nostrae de Resurrect. Carn. §. 16. seqq.

ius tenorem! *Christi corpus, inquit, habet initium: Quicquid vero initium habet, illud interire debet; Et quicquid interire debet, illud non potest restitui; Ergo & corpus Christi non potuit resuscitari.* (n) Duo sunt in hoc sorte, quorum veritas desideratur. Primum enim falsum est hoc principium: *Quicquid ortum est, illud & aliquando interire debet.* Posse huius generis entia interire, id quidem fatemur omnes. Necessitas vero interitus harum rerum nulla ratione probari potest. Is enim, qui has res ex nihilo prodire iussit, potentia non destituitur, eas semper conseruandi. Nec in se impossibile est, creaturas, quae semel existunt, existentiam suam semper continuare, & hinc nunquam interire. Secundo falsum est & hoc principium: *Quod semel interiit, & interire debuit, restitui haud potest.* Num enim maioris potentiae opus est, rem perditam restituere, quam ex nihilo eam producere? At si res initium habuit, ut ab auctore supponitur, ex nihilo utique producta est. Quid igitur impedit, quo minus restituatur, postquam interierat? Taceo, auctorem nostrum in hac disputatione sui pantheismi prorsus immemorem fuisse, quo totius materiae aeternitatem asseruit, & omnia, quae in hoc mundo sunt, diuinae substantiae modificationes esse declarauit. Nam qua ratione cum hac hypothefi ortus, interitus, & impossibilitas restitutionis corporis Christi conciliari queat, fateor, me non comprehendere.

Sisto igitur, praemissa hac disputatione, auctorem nudum ac ineremem, quatenus id sibi datum esse putauit, ut resurrectionem carnis Christi directe aggredetur. Sed longe infirmior apparebit, si forte illi opponantur totae circumstantiae historicae, quae hanc resurrectionem haud obscure testantur, & ab ipso auctore in dubium vocari non potuerunt. Agnoscit enim, Christum praedixisse, se tertia post mortem die iterum resurrecturum esse; Fateatur etiam, Saluatoris nostri corpus in cruce occisum praedicto hoc tempore in sepulchro

B 2

chro

(n) Vid. Auctoris glaubensbekenntnis. p. 201.

chro repertum non esse; Neque tamen approbat Iudaeorum puerile commentum, abstulisse illud discipulos Christi, cum dormirent custodes. Quid igitur respondet ad hanc praedictionem Christi? Et quomodo exponit ea, quae tertia post mortem die euenerunt, videlicet violentam sepulchri aperturam, fugam militum, absentiam corporis Christi, & reliqua? Homini, qui omnia audet, & qui quodlibet sibi licere autumat, non deest elabendi occasio. Tantaе difficultates Achillem nostrum non terrent. Videbimus, eum haec omnia vno icu superare.

Quod enim primo praedictionem Christi attinet, hanc, ait, de resurrectione Spiritus agere, quae, vt vidimus, ipsi nihil aliud est, quam separatio animae a corpore, & cum illa connexa liberatio ab omni malo. (o) Sed quam inconferare hic philosophetur, ex sequentibus patebit. 1. Resurrectio Spiritus, cum ex mente auctoris nostri sit ipse egressus animae ex corpore, plane non differt a morte. Christus vero vtramque a se inuicem probe distinguit. Inquit enim, se occisum iri, sed tertia die iterum resurrecturum esse. *Luc. XVIII. 33.* Tantum igitur abest, vt vtrumque simul fieri, aut vnum idemque esse asserat, vt haec duo potius tanquam opposita discipulis suis repraesentet. 2. Si resurrectio, quam Christus ante mortem suam praedixerat, tantum resurrectio spiritus, h. e. separatio spiritus a corpore interfecto esse debuisset, sane Christus in ipsa cruce resurrexisset, cum Spiritum elideret, manibusque patris sui traderet. At enim vero se tertia demum die post mortem resurrecturum esse, discipulis suis annunciat. Ergo & de alia resurrectione, & non de ea, quam auctor fingit, locutus est. 3. Neque discipuli & apostoli Christi, neque eius hostes hanc praedictionem aliter, quam de resurrectione carnis, interpretati sunt. Iudaeos praedictionem resurrectionis carnis credidisse, ex illorum praecautioe satis intelligitur, qua sepulchrum obfignarunt, idque

(o) Vid. AVCTORIS Glaubensbekenntnis p. 200.

que militi praefidiario publica auctoritate excubias agenti tradiderunt. Discipulos vero & Apostolos hanc praedictionem aliter non accepisse, publica illorum doctrina de resurrectione corporis Christi testatur. 4. Neque causam auctoris nostri iuuat locus ex propheta excitatus: *Viuificabit nos a duabus diebus, & die tertia suscitabit nos.* Hof. VI. 2. Quamquam enim hoc loco DEUS afflicto populo non promittit resurrectionem carnis, sed potius liberationem a suis calamitatibus, hinc tamen concludi haud potest, talem quoque resurrectionem esse, quam Christus suam mortem sequuturam praedixit. Taceo, hanc resuscitationem, de qua propheta loquitur, ne quidem eam esse, quam auctor noster a Christo praedictam esse voluit. Gens enim israelitica spe meliorum temporum erigitur, quam fortunae mutationem propheta resuscitationem vocat. Iam si resuscitatio Christi eadem foret, quam iis temporibus Iudaei magnis calamitatibus pressi sperabant, aut hi solatium in morte quaesiuissent, & illius spe animos suos confirmassent, aut Christi resurrectio bonorum omnium terrenorum affluentia fuisset, quod tamen vtrumque ipsis hypothefibus auctoris nostri repugnat.

Quemadmodum vero hanc resurrectionis praedictionem, quam ex ore Christi & amici & inimici eius audiuerant, in suam hypothefin audaci fictione detorquet, sic & eadem temeritate respondet ad obiectionem, *fores sepulchri fractas, & corpus Christi a quaerentibus in eodem inuentum non esse.* Haec enim omnia euenisse, fatetur, sed causam reddit, a resurrectione longe alienam. Namque terram hoc ipso tempore vehementer quassatam, & hoc motu factum esse, inquit, vt fundus sepulchri scinderetur, corpus Christi rueret in profundum, apertisque terrae faucibus absorberetur, saxum sepulchri ostio admotum reuolueretur, & milites terrore percussi, viso hoc spectaculo, in fugam conuerterentur. Cuius narrationis veritatem satis sibi constare putat, quia ipse Matthaeus commemorat, incidisse in hoc tempus, quo Christus

vulgo surrexiffe creditur, ingentem terrae motum, ex quo apertura fepulchri, fuga cuftodum, & abfentia corporis Chrifti facile colligi poffit. (p)

Nouum hoc eft inuentum, noftraque difcuflione vel i-
 deo dignum, ne quid habeant religionis hoftes, de quo iure
 gloriari poffint. Fatemur itaque 1. imo & diligenter obserua-
 ri volumus, eo tempore, quo Chriftus surrexiffe creditur,
 terrae motum contigiffe, quem, cum ab Euangelifta σεισμός
 μέγας dicatur, haud vulgarem, fed magnum & notabiliorem
 fuiſſe oportet. Alium terrae motum commemorauerat idem
 Euangelifta, Matth. XXVII. 52. qui vero minime confunden-
 dus eft cum eo, cuius mentio fit cap. XXVIII. 2. Ille enim
 annuntiabat mortem Chrifti, & hic eius reſurrexiffionem. Sed
 2. hic terrae motus neuiquam cauſa fuit aperturae fepulchri,
 verum potius ex parte huius effectus. Nam ex verbis Mat-
 thaei cap. XXVIII. 2. colligere licet, terram aduentu angeli &
 remotione lapidis, quo fepulchrum claudebatur, tantopere
 commotam eſſe. Simulac fortiffimus ille Spiritus terram te-
 tigerat, ſuaque vi lapidem magno cum impetu reuoluerat,
 terra, quae fepulchro proxima erat, fic quaſſabatur, vt haec
 agitatio ingenti terrae motui ſimilis videretur. Id enim diui-
 nus Scriptor his verbis haud obſcure indicat: Καὶ ἰδὲ, σεισμός
 ἐγένετο μέγας. Ἄγγελος γὰρ ἦνεν καταβάς &c. 3. Equidem hanc
 angeli apparitionem auctor noſter audacter negat; fed irritò
 effectū. Idem enim Euangelifta, qui terrae motum teſtatur,
 eodem commate ſimul narrat, angelum deſcendiſſe e coelo,
 & fepulchri fores reſeraiſſe. Si ergo auctor Matthaeo aſſenti-
 tur, terrae motum aſſerenti, cur eius reiicit teſtimonium de
 angeli apparitione? Certe ſi hoc poſtremum teſtimonium illi
 ſuſpectum videtur, nec fide dignum erit prius de motu terrae.
 4. Ex hac cauſa ſimul falſum eſt, corpus Chrifti terrae hiatu
 abſorptum, & ſic aduenientium ſpectatorum oculis ſubdu-
 ctum eſſe. Nam idem Euangelifta, qui terrae motum refert,
 eodem

(p) Vid. AVCTORIS Glaubensbek. p. 196. 197.

eodem loco simul angeli testimonium de vera Christi resurrectione recitat, Matth. XXVIII. 6. cuius relationis certe non minor est auctoritas, quam illius, ex qua auctor colligit, corpus Christi terrae motu absconditum, & in visceribus telluris sepultum esse. 5. Ab omni quoque probabilitate auctoris praesumptio, corpus Christi apertis terrae faucibus absorptum esse, ex hac ratione abhorret, quia tale quid nunquam obiectum est Apostolis, resurrectionem Christi praedicantibus. Iudaei, qui nihil praetermittebant, quo fides huius resurrectionis suspecta reddi poterat, hanc submersionem contra Apostolos urgere non neglexissent, si quaedam duntaxat probabilia illius vestigia praesto fuissent, aut si eiusmodi terrae motus contigisset, quo corpus Christi absorberi potuerit. Maiorem enim veri speciem haec exceptio prae se tulisset, quam illa Apostolorum inculpatio, quod corpus Christi furto abstulerint. Eam vero Iudaeos Apostolis vnquam opposuisse, neque ex sacra neque ex profana historia aut aliis circumstantiis constat. 6. Denique & frustra supponitur, eo ipso tempore terrae motum casu euenisse, & corpus Christi in sepulchro asseruatum occultasse, in quod ille suam resurrectionem praedixerat. Quodsi enim tale quid accidisset, DEum sane peculiari modo cooperari oportuisset, idque sine dubio eo fine, vt praedictionem Christi, se tertia die resurrecturum esse, confirmaret, illique veri speciem conciliaret. Quis vero crederet, DEum eiusmodi opus aggressurum fuisse, si nec Christus resurrectionem carnis praedixisset, nec illa vere secuta fuisset.

Videtes ergo, CIVES OPTIMI DILECTISSIMIQUE, vana esse, omnique fundamento destituta, quae nouae impietatis auctor contra sanctissimam religionis nostrae partem disputauit. Si vero noua hac veritatis victoria fides vestra confirmata est, sique vos corde creditis, Dominum nostrum resurrexisse a mortuis, quemadmodum confitemini, enim esse redemptorem totius mundi, age, nunc serio perpendite, iam non inanes speculationes, non problemata philosophica, non sapi-

sapientum huius seculi scita tractari, sed veritates coelestes, quarum diuina efficacia corda vestra vere sanctificantur, & animae aeternum cum DEO vniuntur. *Christus enim, inquit sanctus Apostolus, in mortem traditus est propter peccata nostra, & a mortuis resuscitatus propter iustificationem nostram.* Rom. IV. vlt. Resuscitatus est, inquam, in iustificationem nostram, quatenus resurrectione sua redemptionis opus obsignauit, fidem nostram confirmauit, & sic effecit, vt nos hac fide instructi accedere possimus ad propitiatorium, ibidemque consequi peccatorum remissionem. Sed resuscitatus quoque est eum in finem, vt, quod illi corporaliter accidit, in nobis spiritualiter perficiatur; h. e. vt resurgamus a morte spirituali, ab ignorantia, a peccato, ab impotentia, DEO seruiendi, & e contrario coram illo pie, iuste, & sobire viuamus in hoc seculo. Namque *vna sepulti sumus cum eo per baptismum in mortem, vt, quemadmodum Christus resuscitatus est ex mortuis per gloriam patris, ita & nos in nouitate vitae ambulemus.* Rom. VI. 4.

Quae cum sciatis, CIVES CHARISSIMI, sanctum vobis hoc esto tempus, quo memoria salutaris Christi resurrectionis in coetibus fidelium renouatur, idque, quantum potestis, operam date, vt diuino spiritu excitati peccato magis magisque semper moriamini, ad vitam spiritualem surgatis, mundanisque cupiditatibus valere iussis id viuendi genus, in quo duce[m] habetis ipsum Redemptorem vestrum, peccati, mortis, & inferni victorem, strenue ingrediamini. Scitote enim, felicissimam hanc Spiritus resurrectionem olim secuturam esse gloriosam corruptae carnis resuscitationem, aeternumque praemium, quod arduam cum peccato carnisque illecebris pugnam infinities superabit. Nam qui cum Christo in hac vita mortui & crucifixi sunt, in futura & viuent, & regnabunt in aeternum. P.P. in Acad. Julia Carolina
D. XXVIII. Mart. A. R. S. clō Io CCL.

153883

X 2286633

R

RESURRECTIO
CARNIS CHRISTI

ADVERSUS

RESURRECTIONEM SPIRITVS

A NVPERO SCRIPTORE

FICTAM VINDICATVR

PROGRAMMATE

FESTO PASCHATOS

ANNI MDCCC.

IN ACADEMIA IVLIA CAROLINA

P. P.

HELMSTADII

EX OFFICINA SCHNORRIANA.

